

U ARHEOLOŠKOM MUZEJU OSIJEK IZLOŽBA “KNEZ IZ BOJNE - NOVO POGLAVLJE HRVATSKE POVIJESTI”

Četiri groba kulturološke važnosti otkrivaju dosad nepoznati politički centar moći

Elena LUKIĆ

Arheološki muzej Osijek, Ministarstvo kulture RH, Hrvatski restauratorski zavod, Arheološki muzej u Zagrebu, Gradski muzej Sisak, Institut za antropologiju otvorili su u osječkom Arheološkom muzeju izložbu "Knez iz Bojne - Novo poglavlje hrvatske povijesti". Autori izložbe su dr. sc. Marijana Krmpotić, dr. sc. Tajana Pleše i Ljubo Gamulin, kustosica je Anita Dugonjić, a moći će se pogledati sve do 27. travnja 2025.

Arheološko nalazište Bojna - Brekinjova Kosa smješteno je u zapadnom dijelu Banovine (područje Grada Gline, Sisačko-moslavačka županija). Na tom visinskom nalazištu (352 mnv), smještenom na strateškom položaju koji je omogućavao nadzor prometa između Pounja i Topuskog, tvrtnice Pisa Trade i Contarini provele su 2011. i 2015. godine zaštitna arheološka istraživanja, zbog eksploatacije kamenoloma investitora Schwarzl. Tada su pronađeni i iznimno vrijedni ranosrednjovjekovni nalazi. S obzirom na valorizaciju i ugroženost nalazišta, 2016. godine počela su sustavna istraživanja financirana sredstvima Ministarstva kulture i medija RH koja provodi Hrvatski restauratorski zavod.

- Ova izložba nastala je 2019. godine nakon što je pronađen grob kneza i još nekoliko bogatih grobova, ostaci groblja i naselja iz ranog srednjeg vijeka. Važno nam je jer na temelju tih nalaza koje smo pronašli saznali smo da je postojao jedan politički centar moći na području današnje Banovine, o čemu do sada nismo imali nikakvih ideja ili spoznaja. Nama je ovo izuzetno važno da znamo za jedno srednjovjekovno središte moći na kontinentalnom dijelu Hrvatske. To je položaj koji je naseljen u kasnom 7. stoljeću i mi pratimo njegov razvoj tijekom cijelog 8. i 9. stoljeća, kada se pojavljuju bogati nalazi koji su vezani uz franački utjecaj na naše područje u karolinškom razdoblju. S druge strane, jako nam je važna poveznica što u materijalnoj kulturi vidimo velike sličnosti s prostorom ranosrednjovjekovne Hrvatske, posebice s nalazima u biskupiji kod

Knina - govori Marijana Krmpotić, doktorica znanosti s Hrvatskog restauratorskog zavoda i jedna od autorica izložbe.

Na tom višeslojnom nalazištu, koje se prostire na dva međusobno spojena platoa (ukupna površina oko 50.000 m²), potvrđeni su ostaci prapovijesnog naselja te nalazi datirani u rani srednji vijek, među kojima su i kosturni grobovi. Ranosrednjovjekovni nalazi od neprocjenjive su važnosti za sagledavanje najranije hrvatske povijesti u razdoblju od 7. do 9. stoljeća. Grob kneza koji je opremljen na sličan način kao njegov suvremenik pokopan u Biskupiji kod Knina upućuje na povezanost šireg područja Siska sa središnjim prostorom ranosrednjovjekovne hrvatske kneževine potkraj 8. i početkom 9. stoljeća.

- Izložba je relativno malog opsega, ali velikog značenja. Prezentirali smo četiri najbogatija groba. Jedan je grob kneza koji je na sebi imao luksuzne karolinške srebrne lijevane ostruge koje su bile dodatno pozlaćene i dijelove garniture koji su služili za pričvršćenje tih ostruga. Također je imao zlatni novac bizantskog cara Konstantina V. Kopronima i imao je u predjelu vrata zlatni privjesak s umetkom od gorskog kristala. Osim tog groba, imamo još jedan bogati muški grob koji je bio udaljen 50-ak metara od kneževskog i taj pokojnik je također pokopan s karolinškim proizvodima, dijelovima pojase garniture i imao je nešto što je zapravo jedinstveni alat na području Hrvatske - dijelove opreme za pričvršćivanje neke odjeće za potkoljenice pokojnika, bilo da se radilo o podvezivanju dugih hlača ili nekog dijela odjeće poput gamaša. Prezentiran je još jedan muški grob opet s karolinškom ostrugom, a zanimljivo je da je u tom grobu nađena polovica ostruge koja je nakon loma bila presavijena i položena u grob kao oznaka statusa. Predstavljen je jedan ženski grob pronađen 2019., predstavljena je i srebrna ogrlica ukrašena filigranom i narukvica od staklenih perli. Sama izložba popraćena je plakatima s nalazima, podacima o nalazištu, njegovu položaju i značenju, rezultatima antropološke analize osobnih ostataka i svih analiza različitih tipova - objašnjava Krmpotić. ■